

1. WPROWADZENIE

Opracowanie przedstawia wynik ratowniczych badań archeologicznych stanowiska 1, 2 w miejscowości Zgórze, gm. Strzelce, pow. kutnowski (ryc. 1), podjętych w związku z budową autostrady A1. Badania przeprowadziły Fundacja Badań Archeologicznych im. Profesora Konrada Jażdżewskiego oraz Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi pod kierunkiem Błażeja Muzolfa i Moniki Frączak w latach 2005–2006 ze środków Agencji Budowy i Eksploatacji Autostrad.

Stanowisko w Zgórze zostało zlokalizowane i poddane badaniom sondażowym w 1999 roku, w ramach prac przygotowawczych na trasie projektowanej autostrady A1 przez Krzysztofa Gowina i Małgorzatę Rybicką, na zlecenie Fundacji Badań Archeologicznych im. Profesora Konrada Jażdżewskiego. Wyznaczono wówczas przybliżony zasięg stanowiska oraz określono jego charakter i chronologię. Ustalono, że występuje tu kompleks sąsiadujących ze sobą osad i obozowisk dlatego oznaczono miejsca badań jako stanowisko 1 i 2, o wielokulturowym i wielookresowym charakterze. Pozyskane materiały odniesiono do kultury pucharów lejkowatych z młodziej epoki kamienia, kultury łużyckiej z epoki brązu i okresu halsztackiego, kultury przeworskiej z okresu rzymskiego oraz nowożytności. Stanowisko archeologiczne w ramach przebiegu autostrady miało objąć obszar około 330 arów.

Stanowisko jest usytuowane na SW od zabudowań wsi Zgórze, na łagodnym skłonie lewego brzegu szerokiej w tym miejscu doliny rzeki Głogowianki, będącej lewym dopływem Ochni, która z kolei stanowi lewy dopływ Bzury (ryc. 2).

Odsłonięcia poziomu kulturowego dokonano przy pomocy sprzętu zmechanizowanego, a dalszą eksplorację prowadzono ręcznie. Podstawową dokumentację rysunkową wykonano w skali 1: 20, a plan zbiorczy odkrytych obiektów na stanowisku w skali 1: 200. Ponadto, zarówno wszystkie obiekty, jak i ary były dokumentowane fotograficznie. Całość wykopu badawczego w obrębie przebiegu autostrady podzielono na hektary i ary w ramach których prowadzono szczegółową eksplorację.

Ostatecznie, badaniami objęto blisko 310 arów, odsłaniając i eksplorując 1409 obiektów z kilku poziomów chronologiczno-kulturowych (plan zbiorczy stanowiska, ryc. 145). Wśród obiektów odnotowano głównie jamy osadnicze o zróżnicowanym charakterze (zasobowe, śmietniskowe itp.), doły posłupowe, skupiska fragmentów naczyń oraz paleniska. Z warstwy kulturowej oraz obiektów pozyskano ponad 28000 artefaktów, wśród których największą grupę stanowią fragmenty naczyń glinianych, ale także około 400 krzemieni, 57 przedmiotów kamiennych, kilkaset zwierzęcych szczątków kostnych oraz kilkadziesiąt innych wyrobów w tym m.in. metale, monety, fajkę itp., głównie pochodzące z czasów nowożytnych.

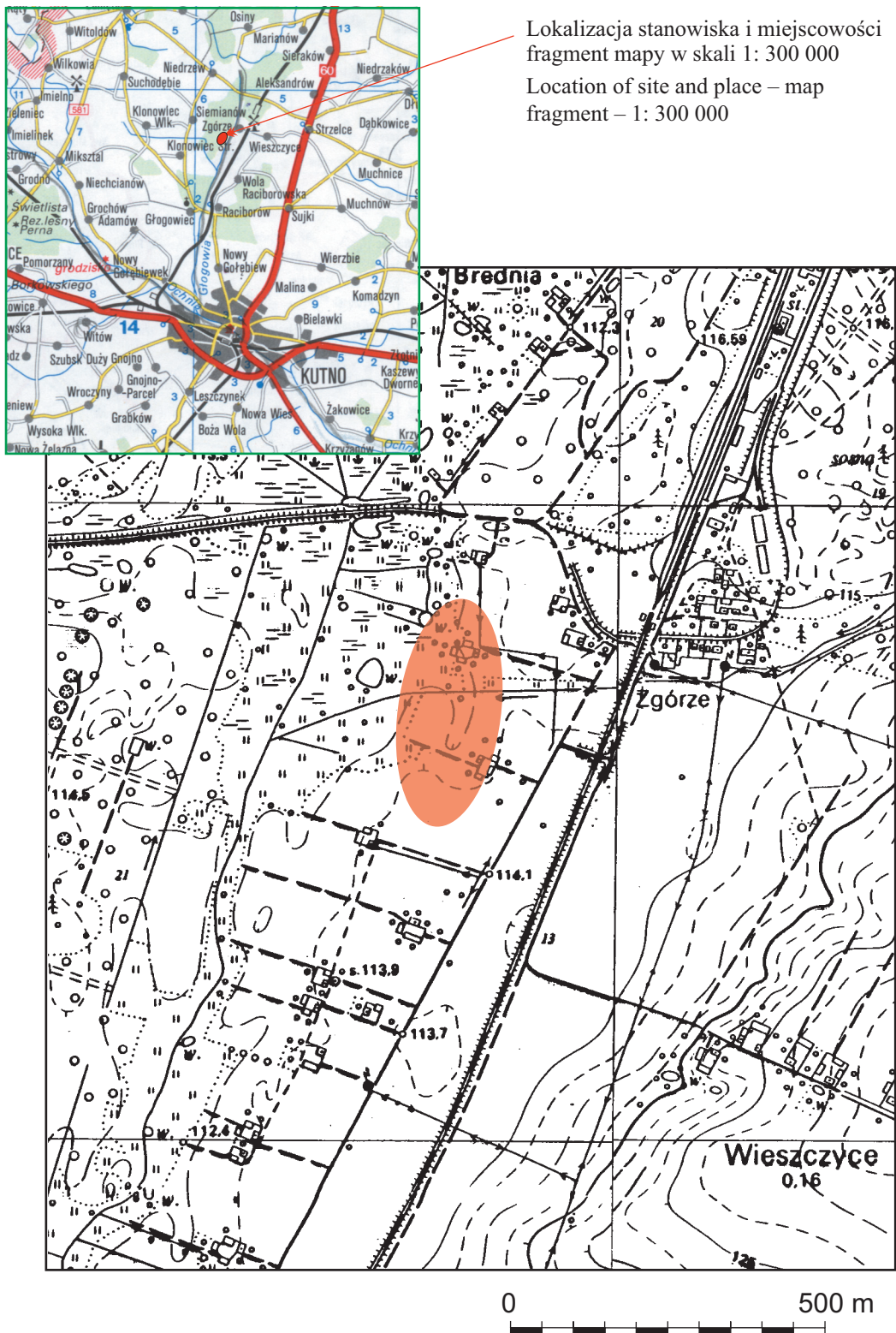
W oparciu o powyższe materiały wyróżniono ostatecznie na stanowisku dziesięć poziomów chronologiczno-kulturowych:

1. – mezolit, ślad osadnictwa;
2. – neolit, obozowisko(a) kultury pucharów lejkowatych;
3. – neolit, obozowisko kultury amfor kulistych;
4. – neolit, obozowisko kultury niemeńskiej;
5. – neolit, obozowisko grupy Linin kultury niemeńskiej;
6. – neolit, ślady osadnictwa z kręgu episznurowego
7. – I-II okres epoki brązu – obozowisko(a?) kultury iwieńskiej i kultury trzcinieckiej;
8. – III-IV okres epoki brązu, zespół osad kultury łużyckiej;
9. – ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego;
10. – XVIII-XX wiek, osadnictwo nowożytne (zabudowa gospodarstw rolnych).

W takiej też kolejności wymienione poziomy chronologiczno-kulturowe zostaną omówione w dalszej części opracowania.

Ryc. 1. Lokalizacja stanowiska Zgórze 1, 2, gm. Strzelce, pow. kutnowski, woj. łódzkie.

Fig.1. Zgórze, location of site 1, 2, commune of Strzelce, district of Kutno, province of Łódź.

Ryc. 2. Lokalizacja stanowiska Zgórze 1, 2, gm. Strzelce, pow. kutnowski, na tle mapy topograficznej.

Fig.2. Zgórze, location of site 1, 2, commune of Strzelce, district of Kutno, against the background of topographic map.